

**RADIO GOLF OYUNUNDA AFRO-AMERİKALI KİMLİĞİN TEMSİLİ:
DÜN, BUGÜNE KARŞI***
REPRESENTATION OF AFRO-AMERICAN IDENTITY IN RADIO GOLF; PAST VERSUS TODAY

Tuba Baykara**

Öz

Siyasi, ekonomik ve sosyal unsurlar toplumun yapısını etkileyerek, toplumu oluşturan bireyler üzerinde belirleyici roller üstlenmektedir. Bu değişim sürecinde bireyi toplumda ön plana çıkaran veya arka plana iten en önemli faktör ise, bireyin toplumdaki konumuna bağlı olarak ortaya çıkan kimliğidir. Toplumu şekillendiren faktörlerin bireyin toplumsal konumu ve kültürel kimliği üzerindeki etkileri yadsınamaz. Dolayısıyla kimliğin toplumsal, tarihsel ve kültürel süreçlerin karşılıklı etkileşimiyle şekillendiğini söylemek mümkündür.

Afro-Amerikalıların kültürel deneyimlerinden yola çıkan August Wilson, Afro-Amerikalı kimliğin tarihi ve kültürel yönünü okuyucuyla buluşturmaktadır. Amerika kıtası, Afro-Amerikalılara, kendi Afrika kökenlerini yeni deneyimleriyle birleştirecekleri kültürel bir ortam sağlayarak, yeni bir kimlik olgusunun ortaya çıkmasına olanak tanımıştır. Afrika'nın zengin kültürel mirası ve beyaz toplumla etkileşim sürecinin inşa ettiği Afro-Amerikalı kimlik, Radio Golf oyununda, Afro-Amerikalıların beyaz toplumdaki duruşları ve sınırlarının temsildir. Mevcut toplumsal koşullar altında ve baskın gücün karşısında Afro-Amerikalı olabilmenin, sadece sahip olunan ortak kültürün ve geçmişin korunmasıyla mümkün olduğunu vurgulayan yazar, Radio Golf oyunu ile Afro-Amerikalı kimliği genişleyen toplumsal sınırlar çerçevesinde konumlandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Afro-Amerikalı Kimlik, Kültür, August Wilson, Radio Golf.*

Abstract

Affecting the structure of the society, political, economic and social factors play decisive roles on the individuals of a society. During this process, identity, which emerges depending on the social position of the individuals, is the most significant

* Bu çalışma, "August Wilson'ın Söyleminde Afro-Amerikalılık: Bir Eleştirel Söylem Analizi" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

** Dr. Öğr. Üyesi, *Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İngiliz Dili Eğitimi Bölümü*, e-mail: tbbaykara@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0570-5283.

factor that prioritizes or ignores them. The effects of the factors shaping the society on the social position and cultural identity of the individual are undeniable. It is, therefore, possible to say that identity is shaped by the mutual interaction of social, historical and cultural process.

August Wilson starting from the cultural experiences of Afro-Americans brings together the historical and cultural aspects of Afro-American identity with the audience. The American continent has paved the way for the emergence of a new identity by providing a cultural atmosphere, which Afro-Americans associate their own African roots with the new experiences. In *Radio Golf*, Afro-American identity is the representation of Afro-Americans' positions and borders in white society, which is constructed by the rich cultural heritage of Africa and their interactive process with white society. The author emphasizes that being Afro-American is only possible with the protection of shared culture and past under the prevalent social conditions and hegemony and he locates Afro-American identity within the expanding social borders with *Radio Golf*.

Keywords: *Afro-American Identity, Culture, August Wilson, Radio Golf.*

Kişinin içindekine ait olan Öteki'dir. Kişinin durduğu yerden bilebileceği yalnızca ötekidir. Ben, ötekinin bakışında yazılıdır. Kimlik bir süreç olarak, bir anlatı olarak, bir söylem olarak daima 'ötekinin' konumundan anlatılır.

Stuart Hall, (1998: 71)

Giriş

August Wilson'ın Amerikan tiyatrosuna asıl katkısı, Afro-Amerikan toplumu ele aldığı ve *Yüzyıl Serisi* olarak adlandırdığı "ırksal hatıraların merkezi" (Snodgrass, 2004: 73) olarak tanımlanan oyunlarıdır. Kendisini yirminci yüzyıl Amerikan tarihini oyunları ile somutlaştırmaya adanmış yazar, böylece siyah toplumun tecrübelerini Amerikan tiyatrosunun bir parçası olarak ölümsüzleştirir. Wilson eserleriyle toplumda farkındalık uyandırmak ve ötekileştirilen siyah toplumun, bu beyaz toprakların 'Afro-Amerikalı' parçası olduklarını vurgulamak ister. Wilson'ın *Yüzyıl Serisi*, Afro-Amerikalıların gördükleri beyaz baskıya rağmen, kendi tarihlerine sıkıca bağlı kalmaları ancak Amerika'da oldukları gerçeğini de unutmamaları mesajı üzerine kuruludur. Du Bois siyahlar topluluğunun "hem ayrılan hem de kaynaşan bir nesnellığı, özün hem içinden hem de dışından kaynaklı güçlerden bölünen bir kimliği tarif eden" ikili bir bilinç geliştirdiğine dikkat çekmektedir (aktaran: Chiang, 2010: 169). Burada özün iç kısmı, Afrika kökenlerini oluştururken, özün dış kısmı beyaz toplumu temsil etmektedir. Wilson, eserlerinde söz konusu iki 'öz' arasında dengeyi korumanın önemini ısrarla dile getirmektedir. Diğer bir deyişle, yazar, Afro-Amerikalıların öz vatanlarından fiziksel bağları kopmuş olsa dahi, kendi tarihleri, kültürü ve hatıralarıyla dokunmuş gönül bağlarının şekillendirdiği Afro-Amerikalı kimliğin önemine vurgu yapmaktadır.

Hem kendi hayatından izler taşıyan hem de çok değer verdiği Afrikalı toplumun aynası olan oyunları, sadece Afro-Amerikalı toplumu değil, beyaz toplumu da büyüyle cezbeder. Yazar, Afro-Amerikalıları her defasında kendi gerçekleriyle yüzleştirirken, beyaz Amerikalılara da Afro-Amerikalıların, sokaktaki farklı renkleri olan insanlardan daha fazlası olduğunu gösterir. Wilson'ın, "yaralı halkına şifa dağıtan oyunları, Afro-Amerikalı kimliğin merkezindeki Afrika'nın doğru yerini tartışarak ve öğreterek kültürel şifacıya dönüşen sanatçı rolünü" (Shannon, 2016: 13) üstlenir. Bu noktadan hareketle, çalışmamız, okuyucunun 1990'lı

yılların atmosferi ile buluştuğu serinin son oyunu *Radio Golf* te Afro-Amerikalı kimliğin nasıl temsil edildiğine odaklanmaktadır.

Woodward, kimliğin “*kişisel olanla toplumsal olan arasındaki karşılıklı ilişkiyi, fallikle toplumsal yapı arasındaki karmaşık etkileşim olasılıklarını ve hatta sınırlamaları ifade etmek*” için tercih edildiğini belirtmektedir (Varol, 2016: 148). Bu husus, kimliğin toplumsal, tarihsel ve kültürel süreçlerin karşılıklı etkileşimiyle şekillenen ve genellikle benzerlikler ve farklılıklar ekseninde vücut bulan devingen yapısına dikkat çekmektedir. Bu açıdan, toplumu oluşturan bireylerin benzerlikleri ve farklılıkları kimliğin inşasının yapı taşları gibidir. Conolly, “*var olmak için farklılığa ihtiyaç duyan kimlik, kendi kesinliğini güvence altına almak için bu farklılığı ötekiliğe dönüştürür ve birey kendisini farklılaştıracak bir ‘öteki’ olmadan kimlik sahibi olamaz*” (Canbay Tatar, 2006: 93) diyerek kimlik kavramını farklılıklar üzerinden somutlaştırmaktadır. Okuyucu, *Radio Golf* oyunu ile Afro-Amerikalı kimliğin, beyaz toplumun dinamikleri ile etkileşiminde nasıl inşa edildiğine şahit olmaktadır.

Kimlik- Farklılıklar Ekseninde; ‘Ben’ ve ‘Öteki’ Sınırında

Oldukça karmaşık ve farklı bağlamlarda farklı anlamlar ve roller üstelenen kimlik, Weeks’e (1998: 85) göre;

Bazı insanlarla nelerinizin ortak olduğuna ve sizi başkalarından neyin farklılaştırdığına ilişkin bir ait olma sorunudur. Kimlik, en temel anlamıyla size kişisel konum duygusu, bireyselliğinize değışmez bir öz verir. Ama aynı zamanda da sizin toplumsal ilişkilerinize, diğerleriyle olan karmaşık bağlarınıza ilişkindir.

Beyaz toplum, Afro-Amerikalılar için ‘diğerleri’ni temsil etmektedir ve beyaz toplumla Afro-Amerikan toplum arasındaki ilişkileri düzenleyen toplumsal bağlar, Afro-Amerikalı kimliğin anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Jenkins (2016: 19), kimlik olgusuna ilişkin “*Tam orada’ değildir, bir ‘şey’ değildir, her zaman oluşturulması gerekir*” diyerek kimlikle ilgili sürecin devamlılığına dikkat çekmektedir. Anık ise, (2012: 22) “*Kimlik bir keşif, fakat daha çok da bir inşadır. Bu süreçte, kişinin kendi benliğini ve ötekilerini tanıması bir keşif, kendini yahut ötekilerini tanımlaması ise bir inşadır*” diyerek süreçteki ‘ben’ ve ‘öteki’ unsurlarının varlığını ön plana çıkarmaktadır. Bu bağlamda, Afro-Amerikalı kimliğin, beyaz düzenin sınırları çerçevesinde ve tarihin izleri eşliğinde varlık göstermeye ve benliğini sürdürmeye çalıştığını söylemek mümkündür.

Kimlik olgusunun paradoksal yapısı, hem kendini tanımayı, yani, diğerlerinden farklılaşmayı, hem de bazı gruplarla özdeşleşmeyi bir arada barındırır ve birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olan (Şimşek, 2002: 35) bu çelişkili durum, kültürel bir sürece işaret eder. Yani, kimlik tarihsel ve toplumsal süreçten olduğu kadar, kültürel süreçten de etkilenmektedir. Bir yandan “*toplumu birleştiren, bütünleştiren değerleri ve karşılıklı bağları*” (Mora, 2008: 5) ifade eden, öte yandan da “*insan toplulukları arasındaki farkları derinleştiren ve toplumlara kimlik kazandıran önemli bir faktörü*” (Aşkın, 2007: 217) temsil eden kültür, kimliğin inşasında oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Başka bir ifadeyle, kültür hem birlikteliğin hem de ayrışmaların merkezinde bulunarak, toplumsal yapının vazgeçilmez unsurunu teşkil

etmektedir. Kültürün kimlik üzerindeki bu belirleyici etkisi, kültürel kimlik kavramını ortaya çıkarmıştır: *“Ortak bir coğrafyada, ortak idealler etrafında toplanmış, ortak tarihe ve ortak geleceğe yönelik birliktelikle oluşan ortak kültür, o ulusun kültürel kimliğini oluşturur.”* (Mora, 2008: 5)

Stuart Hall (1998: 177) kültürel kimlik üzerine iki farklı görüşten bahsetmektedir. Birinci görüş, kültürel kimliği *“tek, paylaşılan bir kültür, bir tür ortak ‘tek gerçek benlik’ bağlamında, diğer ‘benlik’lerin içinde saklı, ortak tarih ve ataları olan ‘benlikler’”* anlamında tanımlamaktadır. Bu bağlamda, kültürel kimlik ortak tarihsel deneyimlere ve paylaşılan kültürel kurallara tekabül etmektedir ve gerçek tarihin değişen bölümleri ve iniş çıkışlarının etkisiyle sabit, değişmez ve daimî algı dayanakları ve anlamları olan bir topluluğa işaret etmektedir. İkinci görüş ise, kültürel kimliğin inşasında benzerlik noktalarını kabul etmekle beraber farklılıklara yoğunlaşır ve bu farklılık noktalarının tarihin etkisiyle *“gerçekten ne olduğumuzu”* ve *“bize ne olduğunu”* belirlediğine dikkat çeker. Bu bağlamda,

Kültürel kimlik “var olma” meselesi kadar bir “olma” meselesidir. Geçmişe olduğu kadar geleceğe de aittir; mekân, zaman, tarih ve kültürün ötesine geçer. Kültürel kimliklerin tarihsel geçmişleri vardır ve her tarihsel olgu gibi dönüşüme maruz kalırlar ve değişime açıktırlar. Bitmeyen tarih, kültür ve güç “oyunlarına” bağımlıdırlar. Kimlikler bizi konumlayan ve kendimizi konumladığımız farklı durumlara verdiğimiz isimlerdir, geçmişin öyküleridir.

Rutherford (1998: 25), kimliğin, geçmişin ve ne olacağının izlerini taşıdığını belirterek asla durağan bir konum olmadığına dikkat çekmektedir ve kimliği, *“farklılıklar oyununda ve kendi yaşamlarımızın anlatısında kesin olmayan, geçici bir nokta”* olarak tanımlamaktadır. Hall ise (1998: 180-182), farklılık sınırlarının sürekli olarak farklı algı dayanaklarına göre yeniden konumlandığını ve farklılığın kültürel kimliklere kazanmış olduğunu vurgulamaktadır. Farklılığı biçimlendiren unsurun ortak tarih, sürgün, kölelik, sömürgecilik gibi tarihe iz bırakan olaylar olduğunu belirtmektedir. Farklılık ilişkileri olmaksızın, hiçbir temsilin oluşamadığını ve temsil içinde oluşanların ise, her zaman ertelenmeye, serileştirilmeye, farklı bir şekilde düzenlenmeye açık olduğunu dile getirmektedir. Afro-Amerikalı kimliğin Afrika’nın tarihi ve kültürü ile yoğrularak, beyaz toplumun güç ve ideolojisi çerçevesinde şekillendiğini ve toplumsal yapıyla bütünleştiğini, Hall’ün ısrarla yinelediği *“kimliğin toplumsal olarak inşa edildiği, kararsız ve değişken bir karaktere sahip olduğu”* teziyle desteklemek mümkündür.

Radio Golf Oyununa Genel Bakış

Wilson, 2005 yılında kaleme aldığı ve 1997 yılında Pittsburgh’ta Bedford Hills Kalkınma Şirketinin ofisinde geçen oyunun ana fikrini şöyle açıklamaktadır:

[...] Radio Golf ile ilgili fark ettiğim şeylerden biri, diğer dokuz oyunumda yer almayan siyah orta sınıfı da bir şekilde ele almam gerekliliği idi. Bence siyah orta sınıf toplumun diğer kesimiyle bağlantılarını tanımaksızın veya kabullenmeksizin kendi servetlerini kendileri yaparak, toplumdaki kendilerini soyutluyor gibi görünmektedirler. Ve sonra düşündüm ki, çok fazla bilgi, uzmanlık ve beceri edindik ve uyuşturucu, şiddet ve ülkenin geçmiş yıllarının

toplumsal uygulamaları nedeniyle tamamen çökmüş olan bu topluma yardım ediyor olmamız gerekli. (Aktaran: Booker, 2007: 183)

1990'lar Afro-Amerikalıların ekonomik açıdan güçlenerek orta sınıfa yükseldiğine, Afro-Amerikalı kadın belediye başkanlarına, generallere, Afro-Amerikalıların aldığı Nobel, Pulitzer ödüllerine, Afro-Amerikalı tenis, satranç şampiyonlarına tanıklık ettiği yıllardır. Afro-Amerikalılar için rüzgâr tersine dönmüş ve toplumsal rolleri, ideolojik süreçlere içkin toplumsal düzen çerçevesinde değişmiştir. İki de golf meraklısı ortaklardan, Harmond Wilks belediye başkanlığına adaydır ve karısı Mame ile birlikte seçimlere hazırlanmaktadır. Seçildiği takdirde Pittsburgh'un ilk Afro-Amerikalı başkanı olacaktır, tıpkı 1990 yılında Washington belediye başkanı seçilen Sharon Pratt Kelly'nin büyük bir Amerika şehrini yöneten ilk Afro-Amerikalı kadın olması gibi. Bankada müdür yardımcısı olan Roosevelt Hick ise, kentsel dönüşümle yenilenen ve büyük yatırımların yapılacağı Pittsburgh'taki yatırım projeleriyle ilgilenmektedir.

Kalkınma şirketi ortakları Harmond ve Roosevelt'in, tarihi Hill mahallesinin yenilenme projesi üzerinde çalıştığı oyun ilerledikçe, dönüşüm projesinin daha derin anlamları ortaya çıkmaktadır: *“Dönüşüm, binaları onarmaktan çok daha fazlasını ifade etmektedir; sadece çevrenin yenilenmesi değil, insanların da yenilenmesi anlamını taşımaktadır”* (Parks, 2007: x). Joseph Barlow (Old Joe), dönüşüm projesinde yer alan evlerden birinin sahibi olduğunu iddia ederek evin yıkılmasına razı olmamaktadır. Yıkımına engel olduğu bina ise bir zamanlar Aunt Ester'in yaşadığı 1839 Wyler bulvarındaki evdir. Evin yasal olarak dönüşüm projesine eklenmesinin unutulduğunu öğrenen Harmond, kariyerini ve maddi kaybını düşünmeksizin evin yıkımını durdurur. Böylece Pittsburgh baştan aşağıya yenilense de Afro-Amerikan tarihin duvarlarına sindiği bu ev, Afro-Amerikalıların tarihi ve kültürel değerlerini temsilen yaşamaya devam edecektir.

Radio Golf Oyununda Afro-Amerikalı Kimliğin Temsili

Afrika'dan aynı sebeplerle, aynı amaç için aynı koşullarda Amerika kıtasına getirilen Afrikalıların, yeni topraklarda edindiği yeni kimlikleri -Afro-Amerikalı kimlik- kültürel kimliğin bir yansımasıdır. Siyah Amerikan kültüre sahnede tüm zenginliği ve doluluğu ile yer vermek ve bu kültürün insan yaşamının ve uğraşının tüm alanlarında bizi ayakta tutan kudretini göstermek için Afro-Amerikan kültürün kendine has özellikleri üzerine yazdığını (Aktaran: Shannon, 2009: 27) belirten Wilson için kültürel değerlerin önemi oyunlarının kültürel dokusundan anlaşılmaktadır. *Radio Golf* oyununda, Wilson, Afro-Amerikalı kimliği kaygan bir zeminde yansıtarak, geçmiş ile bugün arasında köprü vazifesi göreceğ biçimde konumlandırmıştır. Bu bağlamda, Harmond, Roosevelt, Old Joe ve Sterling karakterleri Afro-Amerikalı kimliği farklı açılardan temsil etmektedirler. Bu açıdan Wilson, hem kültürel değerler ve tarihsel gerçekler, hem de değişen toplumsal düzen üzere Afro-Amerikalı kimliğin yapı taşlarını somutlaştırmaktadır. Böylece Afro-Amerikalı kimliğin inşa sürecine ışık tutarak, siyah toplumun kimlik arayışının ve bu arayışın altında yatan aidiyet duygusunun anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır.

Old Joe: Gerçekten belediye başkanı adayı mısın? Senin belediye başkanı olmana müsaade etmezler.

Harmond: 1997 yılındayız. Şartlar değişti. Burası Amerika, fırsatlar ülkesi. Belediye başkanı olabilirim, istediğim her şey olabilirim.

Old Joe: Eğer seçimi kazanırsan, kuralları değiştirecekler ve sana sadece anahtarların yarısını verecekler. Bunu biliyorsun, değil mi?

Harmond: Hayır, bütün anahtarları alacağım ve bana yeni anahtarlar yapmak zorunda kalacaklar. Her şey inşa edeceğiz. Bak şuna (Old Joe'ya hizmetleri gösterir) sonunda Hill Mahallesinde süpermarketimiz olacak. Yeni apartmanlar. Sarah Degree Sağlık Merkezi. Sarah Degree'nin Pittsburgh'taki kayıtlı ilk siyah hemşire olduğunu biliyor muydun? Bu sadece başlangıç. (Radio Golf: 21-22)

Old Joe'nun, Afro-Amerikalıların beyaz toplumda elde edebileceklerinin sınırlı olduğuna vurgu yapması, tarihsel sürecin öğretilerinden kaynaklanmaktadır ancak toplumsal koşulların iyileşmesinin, Afro-Amerikalı kimliği yeniden konumlandığına Harmond'ın belediye başkanı adaylığı ile şahit olmaktayız. Kültürel kimliğe ilişkin hem sabit hem de değişime açık, koşullara göre sürekli pozisyon alan iki önemli özelliği göz önünde bulundurulursa, Old Joe'nun kültürel kimliğe ilişkin sabit, değişmez aktarımların sesi olduğunu; Harmond'ın ise, kimliğin akışkan ve değişken yönünü temsil ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca yazarın ilk siyah hemşireyle bağ kurması, tarihin Afro-Amerikalı kimlik üzerindeki etkilerini pekiştirmektedir. Bu açıdan Afro-Amerikalı kimliğin, Afro-Amerikalıların beyaz toplumu anlama ve anlamlandırma sürecinde hem keşfedilen hem de yinelenerek inşa edilen bir olgu olarak yer aldığını söylemek mümkündür. Castells'e göre kimliklerin inşası,

Tarihten, coğrafyadan, biyolojiden, üretken ve üretmeye yönelik kurumlardan, kolektif hafızadan, kişisel fantezilerden, iktidar aygıtlarından ve dinsel vahiylerden malzemeler kullanır. Ama bireyler, toplumsal gruplar, toplumlar bütün bu malzemeyi, içinde buldukları toplumsal yapıya uzam/zaman çerçevesinden kaynaklanan toplumsal koşullara ve kültürel projelere göre işler, bütün bu malzemenin anlamını yeniden düzenler. (Aktaran: Yanık, 2013: 228)

Bu bakımdan Afro-Amerikalı kimliğin, beyaz toplumun ideolojik süzgecinden geçerek inşa edildiği söylenilebilir. Köleliğin kaldırılması ile başlayan değişim rüzgârı, siyah toplum için, sosyal ve hukuki hakların genişletilmesi ile toplumsal yapı üzerinde de etkisini göstermiştir. Ülkedeki tüm kapılar, sadece beyazlara değil, artık Afro-Amerikalılara da açıktır ve zengin beyazlara özgü golf gibi sporlar, varlıklı Afro-Amerikalıların da uğraşı olmaya başlamıştır:

Roosevelt: [...] İlk kez golf topuna vurduğumda kendi kendime nerede olduğumu sordum. [...] İlk defa, özgür, gerçekten özgür olduğumu hissettim. [...] Bu duyguyu tekrar yaşamak için yüzlerce golf topuna vurmalyım dedim. Ancak ilk deneyim her şeye bedel. [...] Hayatımın en güzel duygusuydu. [...] Keşke ben on yaşındayken bana da golf oynamayı öğretselerdi. Bu size hayattaki her kapıyı açacak bir yol belirlerdi. Sadece siyah olduğunuz için saklanmak ve kayaların altından sürünmek zorunda kalmadınız. Bu dünyaya ait değilmişsiniz gibi bir his bu. (s. 13)

Roosevelt, siyah toplumun köleliğin esiri olduğu dönemlerde sadece varlıklı beyazların uğraşı olan bir sporla ilgilenebilme olanağına erişmiş olması ile kendisini değerli hissetmektedir. Bu durum, kimliğin en belirgin özelliği olan ‘ben’ ve ‘öteki’ arasındaki bariyerlerin kaldırılmasıyla yakından ilişkilidir. Bu açıdan bakıldığında, Afrikalıları, bir yandan Amerikan toplumuna yaklaştıran ve öte yandan da bu toplumdaki ayrıştıran özelliklerin ‘Afro-Amerikalı’ kimliği oluşturduğu söylenilebilir. Sadece beyaz topluma ait olan imkânların, siyah topluma da tanınması, Afro-Amerikalı kimliğin, koşullar doğrultusunda yeniden konumlanması olarak açıklanabilir. Roosevelt’i farklı bir dünyaya, aslında beyazların dünyasına, aitmiş gibi hissettiren duygu, Harmond’a kendi benliği arasında bağ kurdukmaktadır:

Harmond: [...] Golf sopalarını yerine koyamazsın. Onlar benim bir parçam. On iki yıl önce golf oynamaya başladığımda almıştım onları. (s. 31)

Harmond’ın arabasından golf sopalarının çalınması üzerine, karısı Mame, çalınanın araba olmadığı için mutlu olduğunu dile getirir. Ancak Harmond, Mame ile aynı fikirde değildir; Harmond’a göre yeni bir araba almak her zaman mümkündür ama golf sopaları maddi değerden fazlasını ifade etmektedir. Harmond’ın golf sopalarına atfettiği önem, Afro-Amerikalı kimliğin toplumsal konumu ile doğrudan ilişkilidir. Başka bir ifadeyle, beyaz toplumun sadece kendilerine açık olan kapıları, Afro-Amerikalılar için de aralamaya başlaması, siyah toplumun beyaz düzendeki yerlerinin güçlendiğinin göstergesidir. Wilson’a göre,

Amerika’daki siyahların burada geçirdikleri zamanı ve yaptıkları tercihleri gözden geçirmeleri gerekmektedir. Wilson, tarihe tekrar bakılmasını ve nereden nereye geldiğinin hatırlanmasını vurgulamaktadır. Bu nedenle karakterlerinin mevcut hayalleri ve tutkuları üzerinde geçmişin belirleyici bir etkisi söz konusudur. (Elam, 2005: 318; Plum, 1993: 561)

Gramsci’nin dediği gibi, “Her birey yalnızca var olan ilişkilerin sentezi değil, aynı zamanda bu ilişkilerin tarihinin de sentezidir. O geçmişin bir özetidir” (Aktaran: Rutherford, 1998: 20). Tarihsel ve kültürel unsurların, kimlik üzerindeki belirleyici etkisi göz önünde bulundurulduğunda ve Wilson’ın geçmişe verdiği önem dikkate alındığında, Old Joe ve Sterling karakterleri, geçmişin sesi olurken, Harmond ve Roosevelt mevcut toplumsal ilişkilerin yönlendirdiği bireyler olarak Afro-Amerikalıları temsil etmektedir. Ancak Harmond ve Roosevelt arasında da bir ayrım söz konusudur; Harmond’ın bugünü anlamlandırma çabasında ‘geçmiş’ kendisine yer bulurken, Roosevelt’in siyah topluma, beyaz bakış açısıyla yaklaştığını söyleyebiliriz. Roosevelt’in bu gücü, değişen toplumsal düzende edindiği konumdan aldığı anlaşılmaktadır. Roosevelt’in beyaz toplumdaki var olma mücadelesinde geçmişe yer yoktur. Bu açıdan yazar, toplumsal ilişkilerin aynı kültürel geçmişe sahip iki karakter üzerindeki yansımalarına ve bu yansımaların Afro-Amerikalı kimlik üzerindeki etkilerine dikkat çekmektedir. Golf kulübüne girmek için kartının henüz gelmediğinden yakınan Roosevelt, kart olmaksızın kendisini malzemeci zannedeceklerini (s. 18) dile getirmektedir. Roosevelt’in, siyah toplumun toplumsal yapıdaki rollerinin değişmesi ve ekonomik düzenden beslenen mevcut toplumsal konumu, tarihin sadece siyahlara reva

gördüğü rolleri küçümsemesine yol açmaktadır. Çünkü beyaz toplum Afro-Amerikalılara ‘malzemeci’ olmayı dahi yakıştıramadığı dönemde golf sporu ile yalnızca beyazlar ilgilenbiliyordu. Pamuk’un (2014: 11) kimlik olgusuna ilişkin bakış açısı, Roosevelt’in duruşunu açıklar niteliktedir: “*Bilinç dışında etkinliğini her an sürdüren, sosyal gerçekliğimizi, biz farkında olmadan kuran, ancak ötekiyle karşılaştığımızda varlığını fark ettiğimiz bir olgu olan kimliğimiz üzerine düşündüğümüzde ya ötekileştirilmişizdir ya da ötekiyle karşılaşmışızdır*”. Roosevelt’in siyah toplumu ötekileştiren tutumu ve kendi benliği ile beyaz toplum arasında benzerlik kurma çabası, beyaz toplumda özünü yitirmeye başlayan Afro-Amerikalı kimlik olgusuna dikkat çekmektedir:

Roosevelt: ‘Biz’ kim? Roosevelt Hicks ‘biz’in bir parçası değil. Babanın hapiste, annenin uyuşturucu batağında, kardeşinin hamile ve çocuklarının aç olmasının sebebi, ben değilim... siz zenciler kendi hatalarınızdan başkalarını sorumlu tutarak beni çıldırtıyorsunuz. Kaldırım kışımızı... bırakın çalmayı... bırakın uyuşturucuyu... okula gidin... iş bulun... vergilerinizi ödeyin... ohh, anlıyorum, yapmazsınız bunları çünkü Roosevelt Hicks arkamızı kolluyor sizin... (s. 77)

Sterling’in “*senin sahip olup da benim olamadığım ne var?*” sorusuna “*para*” (s. 76) yanıtını veren Roosevelt, konuşmanın devamında siyah toplumu bu şekilde yargılamaktadır. Beyaz toplumun elde ettiği hakları elde etmiş olması ve ekonomik açıdan güçlü olması, Roosevelt’i böyle düşünmeye iten temel sebeplerdir. Bu bağlamda Wilson, Roosevelt karakteri ile Afro-Amerikalı kimliğin toplumsal ve tarihsel koşullar doğrultusunda değişen yüzüne yer vermektedir. Ancak yazar, okuyucuda oluşturduğu bu ikilemi, Harmond karakteri ile sorgulayarak vermek istediği mesajı netleştirmektedir. Roosevelt’in “*Allah’ın belası döküntü*” (s. 78) olarak tanımladığı ev, Harmond için, “*toplumun bir parçası*”dır (s. 66) ve önündeki tüm fırsatlardan daha değerlidir. Yazar, okuyucuyu benzer bir çıkmaza Harmond ile sürüklemeye devam etmektedir:

Harmond: Sen siyahsın yüzsün öyle mi? Sadece görünen kısımın?

Roosevelt: Hayır Harmond hayır. Kapıdan girmek üzereyim. Hatırlıyor musun, okul zamanlarımızda, para sayıldığı zaman biz de içeride olmak istediğimizden bahsederdik. Sen zaten oradasın. Bu da benim şansım. [...] Ben de masadayım! Bir zamanlar siyahları masaya kabul etmiyorlardı. Bu kapıyı sen açtın. (s. 37)

Roosevelt, beyaz iş arkadaşı Bernie Smith’in teklifi üzerine WBTZ radyo istasyonuna ortak olacaktır. Ancak Harmond bu teklifin, azınlıklara tanınan vergi teşvikinden yararlanmak için yapıldığını öğrenince, söz konusu ortaklıkta Roosevelt’in Afro-Amerikalı olduğu için kullanıldığını düşünür. Roosevelt, tarihin böyle bir teklifin gerçekleşmesini kabul edemeyecek kadar katı olduğunu hatırlatarak, mevcut koşulları değerlendirmek gerekliliğini dile getirmektedir. Bu açıdan Wilson, bir yandan Afro-Amerikalılara geldikleri yeri hatırlatırken, öte yandan da geçen zaman süresinde toplumda elde edebilecekleri kazanımlara dikkat çekmektedir. Wilson’ın her fırsatta vurguladığı gibi, “*Beyaz kültürün yönettiği bir dünyada siyahlar sadece hayatta kalmak için değil, aynı zamanda kendi kimliğini ve Afrikalı mabadan kesintisiz akan mirasını yeniden kurmak amacıyla da yeterince güçlü olmalıdır*” (Aktaran: Fishman, 1994: 142). Yazarın bu düşüncesinden hareketle, oyunda Afro-

Amerikalıların hem beyaz toplumun kurallarına göre davranmak zorunda hissettiğini, hem de kendi değerlerini yaşatma kaygısı taşıdığını söylemek mümkündür. Böylece okuyucu, *Radio Golf* oyunu ile karakterlerin bu ikilemi içselleştirme ve kabullenme sürecine ve toplumsal koşulların yönlendirdiği bu sürecin Afro-Amerikalı kimlik üzerinde bıraktığı izlere tanık olmaktadır.

Dönüşüm projesinin gerçekleşmesinin önündeki engel, daha önce Aunt Ester'in yaşadığı ve *Radio Golf* oyununda Old Joe'ya ait olduğunu öğrendiğimiz evdir. Aunt Ester karakteri, *Yüzyıl Serisinin* ilk oyunu, *Gem of the Ocean* ile okuyucu ile buluşmuştur. Aunt Ester, güçlü hafızasıyla Afro-Amerikan tarihin, kültürün ve Afro-Amerikan benliğin özünü teşkil etmektedir (Baykara, 2018: 164). Bu nedenle yazar, ana karakter olmasa dahi, *Two Trains Running*, *Seven Guitars*, *King Hedley II* ve *Radio Golf*, oyunlarında sahne arkası rolüyle Aunt Ester'i hafızalara kazımaya çalışmıştır. Harmond'ın bu ev ile ilgili hassasiyeti, aslında Afro-Amerikalı kimliğe ilişkin aidiyet duygusunun göstergesidir. Harmond'ı kariyerinden vazgeçiren etken, bu evin Afro-Amerikalı kimliğin yansıması olmasından kaynaklanmaktadır:

Mame: (Kampanya afişine bakarak) "Şans ver bana- Belediye başkan adayı Harmond Wilks". Belediye başkanı Wilks... Neredeyse sendin bu. Belediye başkanı sonra vali, sonra senatör Wilks olabilirdin. Tüm bunlar önündeydi senin. Tam orada. Tek yapman gereken plana sadık kalmadır. (s. 71)

Harmond, kendi özünü oluşturan Afrika geçmişinden, tarihsel ve kültürel değerlerinden ödün vermek yerine kariyerinden vazgeçmeyi tercih etmiştir. Wilson, böylece Afro-Amerikalı kimliği geçmişe sahip çıkarak geleceğe sağlam adımlar atma gerekliliği üzerine inşa edilmesinin önemine dikkat çekmektedir. Siyah Amerikan kültüre sahnede tüm zenginliği ve doluluğu ile yer vermek ve bu kültürün insan yaşamının ve uğraşının tüm alanlarında bizi ayakta tutan kudretini göstermek için Afro-Amerikan kültürün kendine has özellikleri üzerine yazdığını (Aktaran: Shannon, 2009: 27) belirten Wilson için kültürel değerler, Afro-Amerikalı kimliğin kalbini oluşturmaktadır.

Radio Golf oyunu, Afro-Amerikalıların hem beyaz toplum karşısında kendi kimliklerinin farkında olarak hayata tutunma mücadelesinin hem de beyaz toplumda saygınlık kazanma çabasının sesidir. Karakterlerin bu mücadelesi ve çabasının kültürel ve tarihsel köklerden beslenmesi, yazarın Afro-Amerikalı kimlik bilincine atfettiği önemin göstergesidir. Bu bağlamda, *Radio Golf* oyununun, "kişilik mücadeleleri, toplumsal, kültürel veya siyasal çatışmalar içinde kendisine yer arayan her insanın, yaşadığı söylemlerarası bir serüveni" (Özdemir, 2001: 115) temsil ettiği söylenilebilir. Oyunun Roosevelt ve Harmond arasındaki var olma mücadelesi ile son bulması, Afro-Amerikalı kimliğin kültürel çatışma alanını temsil eder gibidir:

Harmond: [...] seni sahtekâr çapanoğlu. Böyle bir şey için sana ne kadar ödedi? İşini bitirip pantolonunu çektiği zaman, elinde ne kalacak? Yüz dolar? Üç yüz dolar? Yoksa bin dolarlık üst sınıf fahişelerden misin sen?

Roosevelt: Fahişe mi! Orada dur. Kimsenin fahişesi değilim ben. Sadece bir işi beceremediğin için bana böyle söylüyorsun. Ben Roosevelt Hicks'im. WBTZ radyonun yarı sahibiyim. (s. 80)

Harmond, Aunt Ester'in yaşadığı evin yıkılmasına razı olmayınca, Roosevelt, beyaz iş ortağının desteğiyle projeyi tamamen satın alır. Bunu öğrenen Harmond, Roosevelt'in beyazlara güvenerek iş yapmasını kaldıramaz ve Roosevelt'in sosyal ve ekonomik çıkarlar doğrultusunda Afrika'dan gelen köklerini yok saymasını kabullenemez. Harmond'ın buradaki tahammülsüzlüğünün sebebi, Wilson'ın kendi geçmişine verdiği önemde gizlidir:

Sanatçı olmadan önce, olunması gereken bir şey vardır. Bu şey, sanatçının başarısı için gerekli olan değişmez bir hisle sanatçıya atfedilen pek çok tanımda yer almaktadır. Basitçe ifade etmek gerekirse, sanat, sanatçının piştiği fırına minnettardır. Herhangi bir şey, kişi ya da oyun yazarı olmadan önce Afro-Amerikalıyım ben. Bana sanatımı icra ettiğim malzemeleri sağlayan şey kültür, tarih ve tecrübe ırmaklarının kollarıdır. (Wilson, 1996: 155)

Gururla bahsettiği kültürel geçmişini "Afro-Amerikalıların ruhlarındaki dayanıklılık" (Wilson, 1996: 153) olarak tanımlayan yazar, siyah toplumun ruhunu karakterleriyle canlandırma çabası içerisindedir. Okuyucu, Roosevelt ve Harmond ile Afro-Amerikalıların beyaz toplumdaki deneyimleriyle harmanlanan bu dokunun, Afro-Amerikalı kimlik üzerindeki yansımalarına tanıklık etmektedir.

Sonuç

Anti-ırkçı bir yazar olan Wilson, toplumsal meselelerin çözümünün uzlaşma zemininde saklı olduğunu düşünmektedir. Bu açıdan yazar, kimlik kavramını sadece Afrika ya da sadece Amerika ekseninde değil, Afrika'nın kültürel mirası ile Amerika'nın mevcut koşullarına dayalı olarak inşa etmektedir. Wilson, Amerika'daki ortak yaşantının merkezine Afrika kültürel geçmişini yerleştirerek, Afro-Amerikalı kimliği daima bu açıdan tanımlamakta ve yeniden konumlandırmaktadır. Karakterlerinin siyah ırktan olmasına öncelik veren yazar, Afro-Amerikalı kimliği oluşturan, değiştiren ve geliştiren kültürel, tarihsel ve toplumsal değerlere ilişkin hem karakterlerin kendisinde hem de okuyucuda farkındalık oluşturarak, bu karakterlerin Afro-Amerikalı kimlikle toplumda yer edinme mücadelesini yansıtmaktadır. Bu noktada, Harmond, Old Joe ve Sterling karakterleri aidiyet hissi ve Afro-Amerikalı kimlik bilinci ile hareket ederek, beyaz toplumun bir parçası olmaya çalışırken, Roosevelt karakterinin değişen düzene ayak uydurarak Afrika'dan uzaklaşmanın ve kendi özüne yabancılaşmanın simgesi olduğunu söylemek mümkündür. Ancak Wilson, dikkatleri Harmond üzerinde toplayarak, Afro-Amerikalı kimliği sağlam bir zeminden yansıtarak, siyah toplumun köklü geçmişini ön plana çıkarmaktadır.

Radio Golf oyununda Afro-Amerikalı kimliğin oluşum sürecindeki toplumsal değişkenlerin, sosyal ve ekonomik ilişkilerin rolüne odaklanılmaktadır. Okuyucu, beyaz toplumdaki tecrübeleri kısıtlamalar ve yasaklarla şekillenen ve daima arka planda kalmak zorunda olan Sterling karakterine karşılık, beyazlarla iş ortağı olan Roosevelt ve belediye başkanı aday olan Harmond karakterleri ile karşılaşmaktadır. Wilson, böylece okuyucunun Afro-Amerikalı kimliğe ilişkin beklentilerini, ön yargılarını ve zihinsel şemalarını sarsarak,

tarihsel gerçeklere farklı bir mercekten bakmamızı sağlamaktadır. Başka bir ifadeyle, *Radio Golf* oyununun, *Yüzyıl Serisindeki* diğer oyunlardan farklı olarak, aynı kültürel ve tarihsel gerçekleri farklı bir pencereden yansıttığını söylemek mümkündür. Serinin tüm oyunları, beyaz toplumda Afro-Amerikalı olarak verilen mücadeleyi anlatıyor olsa da *Radio Golf* oyunu ile sesleri daha güçlü çıkan bir siyah toplumla karşılaşmaktayız. Yazarın, tarihsel ve ideolojik süreçlerin Afro-Amerikalı kimlik üzerindeki belirleyici etkilerini ön plana çıkararak, kimlik olgusunu toplumsal değişkenler bağlamında irdelediğini söyleyebiliriz. Bu bağlamda, beyaz toplumun değişen toplumsal normları ve siyah toplumun Afrika'dan kalan tarihi ve kültürel mirasının, Afro-Amerikalı kimliğin özünü oluşturduğu aşikârdır. Shannon'ın (2009: 27) belirttiği gibi, *“Wilson bir sanatçı olarak tüm enerjisini, baskın beyaz kültürün içinde yer almasına rağmen, aslında var olan Afro-Amerikalı kültürel kimliğin farklı yönlerinin ortaya çıkarılmasına ve yeniden birleştirilmesine adanmıştır”*. Bu açıdan Harmond'ın Afro-Amerikalı kimlik bilinciyle hareket ederek, Wilson'nun da yetişmiş olduğu çevre olan Pittsburgh'un her köşesi değişse de Afro-Amerikalıların özünü temsil eden evin yıkılmasına razı olmadığı söylenilebilir. Afro-Amerikan toplumun önemli bir parçası olan Aunt Ester'in yaşamış olduğu bu evi muhafaza etmek, Afro-Amerikan tarihi, köklü geçmişi ve sağlam kültürü sahiplenerek korumak anlamını taşımaktadır.

Kaynakça

- ANIK, Mehmet. *Kimlik ve Çokkültürcülük Sosyolojisi Açılım Kitap*, İstanbul 2012
- AŞKIN, Muhittin. “Kimlik ve Giydirilmiş Kimlikler”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (2), 2007
- BAYKARA, Tuba. Memory and Cultural Identity; Aunt Ester in August Wilson’s Century Cycle, *Social Sciences Studies Journal*, 4 (13), 2018
- BOOKER, Margaret. “Radio Golf: the courage of his convictions- survival, success and spirituality”, *The Cambridge Companion to August Wilson*, Ed. Christopher Bigsby, Cambridge Üniversitesi Yay., Cambridge 2007
- CANBAY TATAR, Hüsnüye. Batının Kimlik İnşasında Ötekinin Yeri, *Dergi Karadeniz*, 4 (14), 2006
- CHIANG, Chieh-Yun. “Kültürel Kimlik Üzerine Diasporik Kuramsallaştırma Paradigması”, Çev. Serkan Köse, *Diaspora ve Kimlik*, Ed. Mehmet Ali Yolcu, Kömen Yay., Konya 2015
- ELAM, Harry J. “August Wilson”, *A Companion to Twentieth-Century American Drama*, Ed. David Krasner, Blackwell Publishing, Malden 2005
- FISHMAN, Joan. “Romare Bearden, August Wilson, and the Traditions of African Performance”, *May All Your Fences Have Gates: Essays on the Drama of August Wilson*, Ed. Alan Nadel, University of Iowa Press, Iowa City 1994
- HALL, Stuart. “Kültürel Kimlik ve Diaspora”, Çev. İrem Sağlamer, *Kimlik: Topluluk /Kültür/ Farklılık*, Sarmal Yay., İstanbul 1998
- JENKINS, Richard. *Bir Kavramın Anatomisi: Sosyal Kimlik*, Çev. Gül Bostancı, Everest Yay., İstanbul 2016
- MORA, Necla. Medya ve Kültürel Kimlik, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 2008
- ÖZDEMİR, Cevdet. Kimlik ve Söylem, *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:2, 2001
- PAMUK, Akif. *Kimlik ve Tarih: Kimliğin İnşasında Tarihin Kullanımı*, Yeni İhsan Yay., İstanbul 2014
- PARKS, Suzan Lori. “Önsöz”, Yay. August Wilson, *Radio Golf*, Theatre Communication Group, New York, 2007
- PLUM, Jay. Blues, History and Dramaturgy of August Wilson, *African American Review*, 27 (4), 1993
- RUTHERFORD, Jonathan. “Yuva Denilen Yer: Kimlik ve Farklılığın Kültürel Politikaları”, Çev. İrem Sağlamer, *Kimlik: Topluluk /Kültür/ Farklılık*, Sarmal Yay., İstanbul 1998
- SHANNON, Sandra G. Framing African American Cultural Identity: The Bookends Plays in August Wilson’s 10-Play Cycle, *College Literature*, 36 (2), 2009
- SHANNON, Sandra G. *August Wilson’s Pittsburgh Cycle: Critical Perspectives on the Plays*, McFarland & Company, Inc., Jefferson, North Carolina 2016
- SNODGRASS, Marry Ellen. *August Wilson: A Literary Companion*, McFarland & Company Inc., Jefferson, North Carolina 2004

- ŞİMŞEK, Sefa. Günümüzün Kimlik Sorunu ve Bu Sorunun Yaşandığı Temel Çatışma Eksenleri, *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (3), 2002
- VAROL, Sibel Fügen. *Temsil, İdeoloji, Kimlik*, Varlık Yay., İstanbul 2016
- WEEKS, Jeffrey. "Farklılığın Değeri", Çev. İrem Sağlamer, *Kimlik: Topluluk /Kültür/ Farklılık*, Sarmal Yay., İstanbul 1998
- WILSON, August. *Radio Golf*, Theatre Communication Group, New York 2007
- WILSON, August. "The Ground on which I Stand", *American Theatre Reader: Essays and Conversations from American Theatre Magazine*, Ed. American Theatre Magazine Ekibi, Theatre Communication Group, New York 1996
- YANIK, Celalettin. Etnisite, Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi, *Kaygı*, Sayı:20, 2013

